

említeni a kuriózumszámba menő 192. gödröt, mely teljesen új korszakot képvisel a lelőhelyen. A lekerekített téglalap alaprajzú, jelképes sírnak kialakított gödör déli falánál három edény feküdt egymás alatt-mellett, melyek a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájához tartoztak.

SZILAS GÁBOR

111. Budapest, XXIII. 195829/3, 195832 hrsz.

Ő, Sza

A régészeti örökség vizsgálatát Soroksár, Dobó utca – Felsődunasor – 185025/3 helyrajzi számú közterület – Táncsics Mihály utca – Gyáli-patak – Ráckevei, illetve a Soroksári Duna – Molnár-sziget holtág által határolt területen végeztük.

A nádassal fedett részekből emelkedik ki néhány méteres magasságával a nagyjából rombusz alakú terület É-i csúcsán egy dombocska. Homokos felszínéről szarmatákhoz köthető szürke és sima finom falú, vörösre égett anyagból készült kerámiaedények oldal- és peremtöredékeit gyűjtöttük (1. lh.).

A területen a XX. kerület felől határoló Szentlőrinci út mentén egy homokhát húzódik, mely a terület közepe felé lejt, innen az ingatlan DK-i határáig vizenyős, a szántás előtti állapotában nádassal benőtt rész terület el. A homokhát ÉNy-i felében szintén szarmata edénytöredékeket gyűjtöttünk össze (2. lh.).

A területet határoló D felé haladó dűlőút mentén szintén egy homokhát figyelhető meg. Itt az egyébként egységesen sötétszürke humusz világosabb árnyalatú, illetve sárgás foltokkal tarkított felszínre változik. A területről (3. lh.) őskori edénytöredékeket gyűjtöttünk.

REMÉNYI LÁSZLÓ

112. Bükkaranyos, Tag-földek

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő?, N?

2004. június 22-én helyszíni szemlét végeztünk a község külterületén. Bükkaranyos belterületétől DDK-re, a Bükkaranyost Emóddal összekötő műút Ny-i oldalán, az út és a Kulcsár-völgyi-patak közötti területen, a Tag-földek elnevezésű határrészben lelőhelyet regisztráltunk. A környezetéből kiemelkedő, ÉK-DNy-i irányú dombháton kb. 130×50 m kiterjedésű területen szóródtak igen kis sűrűséggel (mindössze néhány darab) a régészeti leletek.

A leletanyag néhány kézzel formált, jellegtelen, apró népvándorlás kori és/vagy őskori edénytöredékből, valamint néhány paticsból áll. A leletek a miskolci Herman Ottó Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Paszternák István.

JENEI ANITA

113. Cegléd, Hartyányi-dűlő

(Pest megye) Ő, Sza, Á

2004-ben a 4. sz. főút Abonyt elkerülő nyomvonala 76+950-77+230 km-szakaszánál építendő jobb oldali

földút területén vizsgáltuk át a lelőhely (4/4 lh.) DK-i szélét. A megelőző feltárást június 15. és július 21. között megszakításokkal végeztük. A humuszolt terület-sávot először kutatóárokkaival vizsgáltuk, mely a keleti részen negatívnak bizonyult. A géppel és kézzel megnyesett 1252 m²-nyi területen kibontottunk 11 árok-részletet, 2 gödör-részletet és 3 kutat.

A 89. sz. kút enyhén ovális, majd meredek oldallal mélyülve fokozatosan hosszúkássá szűkülő alakja gyakori a szarmata kutaknál. Betöltésének felső részéből szürke, korongolt, gömbös edény részlete került elő.

A lelőhely Árpád-kori településéhez tartozik a 87. és a 91. sz. kút, mindkettő kerek, meredek oldalú, betöltésük felső részében néhány 12-13. századi fazéktöredék. Néhány árok-részlet Árpád-kori, a 87. kúttal átvágott 80. és 88. árok talán szarmata. Az árkok többségében és a két gödör-részletben keltező leletet nem találtunk. A humusz leszedése közben egy őskori edénytöredék került elő.

Munkatársak: Dinnyés Dóra, Gera Ágnes ásatási technikusok.

DINNYÉS ISTVÁN

114. Cegléd, Váróczi-dűlő

(Pest megye) Sza, Á

2004. július 5. és augusztus 17. között került sor a 2003-ban feltárt Cegléd 4/3 lelőhely melletti, a nyomvonal-tól délkeletre fekvő erdősáv 19 m széles területének feltáráására, a 78+760 km-szelvény között. 3260 m²-en 203 objektumot tártunk fel, ebből 122 szarmata kori, 31 Árpád-kori, 2 szarmata és Árpád-kori leleteket egyaránt tartalmazott, 27 lelet nélküli, 21 leletei alapján nem meghatározható korú.

A lelőhely objektumainak többsége szarmata kori, kisebb számban Árpád-kori. A kibontott objektumok közül 7 gödörháznak bizonyult. A házleletek közül fontos kiemelni a 693. számút, amelynek foltja karólyukakkal jól látszódt, bontás közben az É-i rész alján padlót találtunk. A lekerekített négyszög alakú, kisméretű gödörház bejáratát a DK-i sarokból induló, árokszerű részsű alkotta. Valószínűleg a gödör kerületén túlnyúló tető (eresz) alátámasztását szolgálták a 7-15 cm vastagságú karók, ezek helyét a gödör mentén lehetett megfigyelni. A bejárat fölötti tetőrészt annak déli oldalán is megtámasztották. A kunyhó belső terében keményre járt egyenetlen padlószintet találtunk.

A lelőhely-részleten szép számmal kerültek elő római festett import edényeken kívül terra sigillata töredékek is. Közülük legnagyobb számban a Drag. 37-es tálak töredékei fordultak elő, de néhány darabban a Drag. 33. típusú poharak is képviselték magukat (az egyik talpgyűrűjét orsógombként hasznosították újra). A 697. obj. leletei között egy Drag. 18/31-es formájú tál talp- és aljtöredéke került elő, belső felén PROC(ulus) feliratú bélyeggel ellátva.

Egy gödörházon belül egy gyermeksír került elő, mellékletei nem voltak, mindkét lábszára hiányzott.

A 607. sz. objektum D-É tájolású szarmata sír, jól látható szögletes sírfolttal, talán koporsó nyomával. Benne hátán fekvő, nyújtott helyzetű váz, alátámasztott fejfel. Jobb vállánál lándzsahegy, a mellkason bronzfibula, a csípő jobb oldalánál millefiori üveggyöngy, bal kezénél vastór (látszik a markolatot borító textil nyoma), a medencén övcsat. A lábnál lefelé fordított tálkát, ettől É-ra vastöredéket, térdkalácsnál edénytöredékeket, jobb vállnál fémdarabokat találtunk.

További leletek: kézzel formált mécses-töredék; kézzel formált, durva, fedő vagy füstölő; cserépbogrács-töredékek, csontkorcsolyák, órlőkötő-töredékek nagy mennyiségben, orsógombok.

A lelőhelyről előkerült fémtárgyak: vas lándzsahegyek, fibulák, bronzedény-fül, Árpád-kori vasolló, vasszegek, vaskés, bronz karperec, vashucák.

Munkatársak: Dinnyés István, Kalácska Róbert, Kovács Ágnes, dr. Ecsedy István és Zimborán Gábor régészek; Bartuczné Farkas Ildikó, Baranya Tamás, Czeglécki Tibor, Dinnyés Dóra, Gera Ágnes, Matuz Andrea, Szabó Gergely technikusok.

RAJNA ANDRÁS

115. Cegléd, Váróczi-Hodula-dűlő

(Pest megye) U, Sza, Á

A 4. sz. főút Abonyt elkerülő nyomvonalának (4/1 lh.) megelőző feltárását 2004. március 22. és augusztus 9. között, a főnyomsáv területén a 78+930–970 km és a 79+040–230 km, illetve az erdősáv területén, a 78+780–822/844 km és 78+911–79+202 km-szelvényben folytattuk és befejeztük. A feltárt 17 347 m² területen, 276 objektum közül 198 újkőkori, 7 szarmata, 27 Árpád-kori, egy újkori és 43 bizonytalan korú volt.

Az *újkőkori* objektumok a 79+130–180 km-szelvényben, főként az É-i és a középső sávban sűrűsödtek, de kisebb-nagyobb gödör csoportok a 78+950–79+212 km közötti területen is bárhol megtalálhatók voltak. Az objektumok nagy részét, közel 90%-át ovális vagy kerek alakú, 70–300 cm átmérőjű, egyenes szűkülő vagy enyhén ívelten bővülő falú, 10–160 cm mély élelemtároló-, bánya-, majd később hulladék-gödörök alkották. Ezek közül kitűnik az 500., az 588. és a 730. objektum főként nagyobb méretével; másrészt kettőben paticsos omladékokat vagy kemencemaradványt, az 588. objektumban egy égett falú gödröt bontottunk ki, továbbá a feltűnően nagy mennyiségű edénytöredék alapján arra következtünk, hogy műhelyként használhatták őket.

A neolitikus objektumokból nagyrészt vastag falú, körömscipkedéssel, ujjbenyomással, bütyökkel, szilmei füllel, beszurkálással, bevagdálással, bekarcolt motívummal (geometrikus vagy halhólyag) díszített, másrészt vékony falú, polírozott vagy vörös festésű, bekarcolt geometrikus, halhólyag vagy futókutya motívummal díszített edénytöredékek kerültek elő. Az edények között vannak vastag falú, nagyméretű élelemtároló-, főző-, szűrő-, kiöntőcsöves-, kétfülű-, lábas edények és meredek,

szűkülő falú, bütyökfüles tálak, illetve ún. arcós edények. Ez utóbbi említett edényhez tartozó arc/perem- és kar/fültöredékek összesen 8 gödörből láttak napvilágot, melyek közül az 547. gödröt érdemes kiemelni. Az erősen hamus, paticsos, kormos betöltésű gödörből legalább két arcós edényhez tartozó arc-, kar- és egy meander díszítésű lábtöredék, továbbá rengeteg cserép és emberi koponyacsont-töredék került elő. Ezek alapján talán elképzelhető, hogy kultikus jelentőségű volt az objektum.

A lelőhelyen egyedülállóan számít az 576. bányagödör(?) déli feléből előkerült, 4,8 cm magas és 5,4 cm széles idoltöredék, melynek mindkét karja és az alsó testrésze letört. Az edénytöredékek mellett állatcsontok (ló, kutya, birka és talán őstulok) és használati eszközök, többek között órló-, ütő-, csiszolókövek, obszidián- és kovapengék, csontvésők, kőbalták, agyagnehezékek, agyagkanál-töredékek és egy agancseszköz is napvilágra került. A szakálhádi kultúra leletanyaga mellett a DVK egyik jellegzetes kerámiájának, a kottafejes és az AVK késői, bükki kultúrájának import edénytöredékei is feltűntek.

A telepobjektumok között 12 sírt is feltártunk, melyek egyet leszámítva, kettes vagy hármas csoportokban egymás mellett jelentkeztek. Az ovális alakú, változó mélységű, DK-ÉNy-i tájolású sírgödrökben bal oldalukra fektetett, zsugorított helyzetben eltemetett csontvázakat bontottunk ki. A legtöbb sír betöltéséből egy-két darab jellegtelen neolitikus edénytöredék is előkerült. Az 560. sírban fekvő gyermek jobb medencecsontja mellett egy nagyméretű, felső részén két helyen átfúrt spondylus mellécsontot találtunk. A 680. és 685. sírokban a bordákon, a 686. sírban pedig az állkapocs alatt egy-egy 3–4 cm hosszú spondylus gyöngyöt bontottunk ki. Ez utóbbi említett sírok egymáshoz közel helyezkedtek el. A 726. sírban elhantolt gyermek állkapcsa alatt és a jobb felkarján összesen 8 db nyomott gömb alakú, kisméretű kagylógyöngy feküdt.

A feltárás során nyilvánvalóvá vált a szakálhádi település kiterjedésének K-i szélé, mely a 79+202 km-nél határozható meg, továbbá megállapítható, hogy a település É-i és D-i irányba tovább folytatódik a nyomvonalon túl.

A *szarmata* objektumok (4 árok és 3 gödör) a 78+800–840 km-szelvényben, az egykori folyómeder közelében jelentkeztek. Az ÉK-DNy vagy K-Ny irányú vízlevezető árkok betöltéséből egy-két darab kézzel formált edénytöredék, a 120–130 cm átmérőjű, kerek alakú, méhkas falú gödrökből ezek mellett gyorskorongolt, szürke és téglaszínű kerámiatöredékek és állatcsontok, illetve a 760. gödörből egy csonteszköz is napvilágot látott. Az előkerült leletanyag alapján az objektumok a 2003-ban feltárt település déli részéhez tartoznak és a 2–3. századra keltezhetjük őket.

Az *Árpád-kori* objektumok jelentős részét a tavaly feltárt árkok folytatásai alkotják. A 40–130 cm széles, egyenes szűkülő falú, ÉNy-DK vagy K-Ny irányú ár-